

دو گام حداقلی و حداکثری رقابت سیاسی برای تحقق عینی «فاستبقوا الخیرات»

تخریب نکردن و تهمت نزدن به رقبا در رقابت سیاسی در نظام دینی یک خواسته حداقلی و گام کوچک در مسیر «فاستبقوا الخیرات» است و گام بلند و خواسته حداکثری همان رفتار متعالی نامزدها مبتنی بر شایسته‌سالاری برای تسهیل انتخاب گزینه اصلح از سوی مردم است.

تخریب نکردن و تهمت نزدن به رقبا در رقابت سیاسی در نظام دینی یک خواسته حداقلی و گام کوچک در مسیر «فاستبقوا الخیرات» است و گام بلند و خواسته حداکثری همان رفتار متعالی نامزدها مبتنی بر شایسته‌سالاری برای تسهیل انتخاب گزینه اصلح از سوی مردم است.

به گزارش ایکن، رهبر معظم انقلاب در بخشی از بیانات شان در دیدار تصویری با نمایندگان مجلس شورای اسلامی با تأکید بر رعایت اخلاق در انتخابات، نامزدهای ریاست جمهوری را به پرهیز از تهمت به دیگران توصیه کرده و فرمودند: «در گذشته هم هر وقتی که نامزدها در مناظرات تلویزیونی و غیره روش اهانت و توهین و تهمت و تخریب طرف مقابل و ترساندن مردم از رقیب را دنبال کردند، کشور به نحوی از انحاء ضرر کرد؛ در گذشته هم این جور بوده. این جوری نباشد که مردم را از رقیب بترسانیم که اگر او بیاید چنین خواهد شد، چنین خواهد شد. میدان انتخابات، میدان مسابقه خدمت است. قرآن به ما دستور می دهد: قَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ؛ دنباله کار نیک با هم مسابقه بدهید و پیش بروید؛ با این نگاه بایستی به انتخابات نگاه کنند. نفرت پراکنی و اِثْهَامَاتِ چنین و چنان نباشد.»

این دستور قرآن که رهبر انقلاب به آن استناد کردند بخشی از آیه ۴۸ سوره مبارکه «مائده» است که می تواند در عرصه های مختلف زندگی از جمله فعالیت و رقابت سیاسی مبنای عمل و اقدام همگان قرار بگیرد و حاکم شدن چنین نگاهی در انتخابات از سوی نامزدها می تواند در عمل تفاوت رقابت و انتخابات دینی و غیر دینی بعینه نشان دهد؛ در واقع تسری این آیه به مقوله رقابت سیاسی گویای این معناست که انتخابات در نظام دینی رقابت برای خدمت رسانی و خیررسانی بیشتر است نه جنگ قدرت.

حال برای تفسیر این آیه ابتدا به متن کامل آیه رجوع می کنیم: «وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيِّمًا عَلَيْهِ قَاحِكُمْ بِئَنَّهُمْ يَمَّا أُنزِلَ اللَّهُ ۗ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ ۗ لِكُلِّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا ۗ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ لِيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ قَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ ۗ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ حَمِيمًا قَيِّبَتِكُمْ يَمَّا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ»

ترجمه آیه: «و ما این کتاب [قرآن] را به حق به سوی تو فرو فرستادیم، در حالی که تصدیق کننده کتابهای پیشین و حاکم بر آنهاست. پس میان آنان بر وفق آنچه خدا نازل کرده حکم کن، و از هواهایشان [با دور شدن] از حقی که به سوی تو آمده، پیروی مکن. برای هر يك از شما [امتها] شریعت و راه روشنی قرار داده ایم. و اگر خدا می خواست شما را يك امت قرار می داد، ولی [خواست] تا شما را در آنچه به شما داده است بیازماید. پس در کارهای نیک بر یکدیگر سبقت بگیرید. بازگشت [همه] شما به سوی خداست؛ آنگاه در باره آنچه در آن اختلاف می کردید آگاهتان خواهد کرد.»

مرحوم علامه طباطبایی در تفسیر این آیه، پیرامون عبارت «قَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ حَمِيمًا قَيِّبَتِكُمْ يَمَّا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ» اظهار می دارد که «مصدر (استباق) که جمله: (فاستبقوا) امر از آن است به معنای شروع به سبقت گرفتن است و کلمه: (مرجع) مانند کلمه (رجوع) مصدر است، چیزی که هست مصدر میمی رجوع است و این جمله به دلالت اینکه حرف (فا) در اولش آمده، فرع و نتیجه ای است که بر لازمه معنای جمله: (لکل جعلنا منکم شرعة و منهجا) متفرع شده و چنین معنا می دهد: ما این شریعت حقه را که مهیمن بر سایر شرایع است، شریعت شما قرار دادیم و قهرا خیر و صلاح شما در آن است، پس سبقت در خیرات کنید؛ خیراتی که عبارت است از همان احکام و تکالیف شریعت و به جای سبقت گرفتن در عمل به این احکام خود را مشغول به اختلافاتی که بین شما و دیگران هست نکنید که مرجع و برگشت همه شما و آنان به سوی پروردگارتان است و پروردگارتان شما را به آنچه که در باره اش اختلاف می کردید خبر می دهد و بین شما و آنان حکمی قاطع و قضاوتی عادلانه خواهد کرد.»

آیت الله العظمی مکارم شیرازی هم در تفسیر نمونه در خصوص این بخش از آیه بیان می کند که خداوند «همه اقوام و ملل را مخاطب ساخته و آنها را دعوت می کند که به جای صرف نیروهای خود در اختلاف و مشاجره، در نیکی ها بر یکدیگر پیشی بگیرند. زیرا بازگشت همه شما به سوی خدا است و اوست که شما را از آنچه در آن اختلاف می rlm& کنید در روز رستاخیز آگاه خواهد ساخت.»

رهبر معظم انقلاب نیز با عنایت به مفهوم سبقت در کار خیر، انتخابات را از مصادیق چنین عرصه ای دانسته و می فرمایند: «بایستی در بین مسئولین مسابقه خدمتگزاری و خدمت رسانی به مردم برقرار باشد. این مسابقه و رقابت درست است. رقابت های سیاسی و جناحی و رقابت بر سر قدرت و تکالب در امر دنیا و امور دنیوی مردود است. رقابت، مسابقه و مبارزه ای درست است که در خدمتگزاری به مردم باشد. قرآن می فرماید: «سابقوا الی مغفرة من ربکم»؛ این مسابقه به سمت مغفرت و رحمت الهی است. «فاستبقوا الخیرات»؛ برای کارهای نیک، مسابقه بگذارید.»

لذا در خصوص تعبیر «فاستبقوا الخیرات» در این آیه می توان چنین نتیجه گرفت که به جای سرسختی های منفی، و پیش از آنکه فرصت را از دست بدهیم در کارهای خیر سبقت بجوییم و از طرفی محور و هدف مسابقات، باید امور خیر و معنوی باشد و انتخابات و رقابت سیاسی به مثابه یکی از مصادیق رقابت می تواند تبدیل به رقابت و مسابقه ای برای خدمت بیشتر به مردم و منفعت رسانی حداکثری به جامعه شود و لازمه چنین رقابتی این است که نامزدها اولاً در فرآیند رقابت و معرفی برنامه های خود، اخلاقی عمل کرده و صادقانه رفتار کنند و از رقیب هراسی و تخریب و نفی رقبا پرهیز کنند و ثانیاً در صورت شناخت فرد اصلح، او را به جامعه معرفی کنند و خود نیز براساس اصل شایسته سالاری، به حمایت از نامزد شایسته تر بپردازند تا به معنای واقعی «فاستبقوا الخیرات» را تحقق عینی بخشند.

لذا باید گفت تخریب نکردن و تهمت نزدن به رقبا در رقابت سیاسی در نظام دینی یک خواسته حداقلی و گام کوچک در مسیر «فاستبقوا الخیرات» است و گام بلند و خواسته حداکثری همان رفتار متعالی نامردها مبتنی بر شایسته سالاری برای تسهیل انتخاب گزینه اصلح از سوی مردم است.